

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการฝึกอาชีพ” มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการฝึกอาชีพ รวมทั้งเพื่อทราบถึงระดับของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอความต้องการด้านการฝึกอาชีพให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล และเพื่อทราบถึงผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจของประชาชนที่เข้ารับการฝึกต่อการจัดการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็น 2 ชุดคือ เครื่องมือที่ใช้สัมภาษณ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และเครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามสำหรับประชาชนที่เข้ารับการฝึกที่จบฝึกไปแล้ว จำนวน 200 ราย ใน 4 อบต. คือ อบต.เหมืองง่า อบต.บ้านกลาง อบต.ต้นธง และ อบต.ป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ในส่วนของการสัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลจะทำการสัมภาษณ์จำนวน 4 อบต. คือ อบต.เหมืองง่า อบต.บ้านกลาง อบต.ต้นธง และ อบต.ป่าสัก

ในส่วนของแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพ วิธีการฝึก หลักสูตร การสอนของครูฝึก วัสดุอุปกรณ์ในการฝึก ความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอาชีพ และส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพเพิ่มเติม

ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Statistical Package For the Social Science (SPSS for Windows) โดยการคำนวณค่าทางสถิติ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

Copyright © by Chiang Mai University  
All rights reserved

## 5.1 สรุปผลการศึกษา

### 5.1.1 สรุปผลข้อมูล จากการออกแบบสอบถามกับประชาชนที่เข้ารับการฝึกอาชีพ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ยคือ 48 ปี มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา อาชีพรับจ้างทั่วไป และเข้ารับการฝึกอบรมในสาขา การเย็บผ้า

การเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพ ความพึงพอใจในการบริหารการฝึกอาชีพของ อบต. ความพึงพอใจในการฝึกอาชีพและผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอาชีพว่าอยู่ในระดับใด

ด้านการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพ พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ อบต. สามารถสร้างความร่วมมือให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการฝึกอาชีพ การมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการด้านการฝึกอาชีพ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการฝึกอาชีพ การมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการจัดทำโครงการด้านอาชีพและการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการฝึกอาชีพ

ความพึงพอใจในการบริหารการฝึกอาชีพของ อบต. พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ได้แก่ ผู้เข้าฝึกอบรมคิดว่า อบต. ควรจัดการฝึกอาชีพต่อไปอีก ความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ อบต. ให้ความสำคัญและดูแลเอาใจใส่ตลอดการฝึกอาชีพ รวมทั้ง อบต. สามารถจัดการฝึกอาชีพตามความต้องการของประชาชนได้ และ อบต. ทำหน้าที่ในการวางแผนและบริหารการฝึกได้ ความพึงพอใจในระดับปานกลาง ได้แก่ อบต. มีการช่วยเหลือผู้เข้าฝึกอบรมหลังการฝึก

ความพึงพอใจในการฝึกอาชีพ พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ ครูมีความรู้ในเรื่องที่สอน การดูแลแนะนำของการสอนของครู ครูใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา สถานที่ฝึกมีความเหมาะสม หลักสูตรการฝึกมีความเหมาะสม วัสดุที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา อุปกรณ์ฝึกมีสภาพดี ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาต่อระยะเวลาฝึกอบรม ความรู้ที่ผู้เข้าฝึกอบรมได้รับมีความเหมาะสมกับการนำไปประกอบอาชีพ วัสดุฝึกมีจำนวนเพียงพอ และ เอกสารประกอบการฝึกมีความเหมาะสมกับผู้เรียน

ผลสัมฤทธิ์ของการฝึก พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ หลังฝึกอาชีพแล้วผู้เข้าฝึกอบรมมีความรู้ในเรื่องที่ทำนฝึก หลังฝึกอาชีพผู้เข้าฝึกอบรมได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ความรู้ที่ได้รับหลังฝึกอาชีพจบแล้วผู้เข้าฝึกอบรมสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ และ หลังการฝึกอาชีพแล้วสามารถเพิ่มรายได้ให้กับผู้เข้าฝึกอบรมได้

หลังการจบการฝึกอบรมได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพ พบว่าผู้เข้าฝึกอบรมส่วนใหญ่  
ไม่ได้นำเอาความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพ รองลงมาคือ นำเอาไปประกอบอาชีพ

หากนำไปประกอบอาชีพจะมีรายได้เดือนละ พบว่าผู้เข้าฝึกอบรมส่วนใหญ่จะมีรายได้  
1000 บาทต่อเดือน รองลงมาคือมีรายได้ 2000 ต่อเดือน รองลงมาคือ รายได้ไม่แน่นอน

สาเหตุที่ผู้เข้ารับการอบรม ไม่นำเอาความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพ พบว่าผู้เข้า  
ฝึกอบรมส่วนใหญ่มีอาชีพอยู่แล้ว รองลงมาคือ นำไปใช้ในชีวิตประจำ รองลงมา คือ กำลังเรียนจบ  
หลักสูตรยังไม่ได้ทำอะไร

#### 5.1.2 สรุปผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 4 อบต. คือ อบต.เหมืองง่า  
อบต.บ้านกลาง อบต.คันธง และ อบต.ป่าสัก พบว่า อบต.มีบทบาทในการจัดการฝึกอบรมด้าน  
วิชาชีพทั้งจัดฝึกอบรมเอง หรือประสานกับศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดลำพูน หรือ วิทยาลัย  
เกษตรเทคโนโลยี หรือ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน โดยในการฝึกอบรมแต่ละครั้งจะมีการบูรณา  
การด้านค่าใช้จ่ายร่วมกันกับหน่วยงานดังกล่าวข้างต้น โดยทางอบต.จะจัดส่งเจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือ  
และประสานงานตลอดการฝึก อาจจะใช้สถานที่ของอบต.เองหรือหน่วยงานที่จัดการฝึกอบรม  
ร่วมกับทาง อบต.

อบต.มีความพร้อมต่อการจัดการฝึกอาชีพ โดยเฉพาะเรื่องของเงินสนับสนุนกลุ่มอาชีพ  
โดยจะมีการพาชาวบ้านไปศึกษาดูงานจากกลุ่มอาชีพที่ประสบผลสำเร็จแล้ว รวมทั้งจัดการฝึกอาชีพ  
ในเรื่องที่ชาวบ้านมีความสนใจ เพื่อให้สามารถนำเอาไปประกอบเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้  
นอกเหนือจากรายได้จากอาชีพหลัก

ด้านการจัดการฝึกอาชีพให้แก่ชาวบ้าน ทางอบต.เห็นความสำคัญอย่างมากในการ ที่จะ  
ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการในเนื้อหาที่จะทำการฝึกอาชีพ โดยจะส่งเจ้าหน้าที่  
ออกไปประชาสัมพันธ์ในลักษณะการทำประชาคมของหมู่บ้าน เมื่อชาวบ้านเสนอความต้องการแล้ว  
ทางอบต.จะจัดฝึกอบรมตามความต้องการ

ด้านความช่วยเหลือและการติดตามผลหลังจากเข้ารับการฝึกอาชีพแล้ว ทางอบต.จะ  
จัดสรรทุนทั้งหมดให้เปล่าและเงินกู้ปลอดดอกเบี้ย ผ่อนชำระนาน 5 ปี โดยชาวบ้านจะต้องรวมกลุ่ม  
กันตั้งแต่ 15 คนขึ้นไปมาขอความช่วยเหลือจากอบต. นอกจากทุนแล้ว อบต.ยังสนับสนุนในเรื่องของ  
ผลิตภัณฑ์ เช่น การบรรจุหีบห่อ การประชาสัมพันธ์ผลผลิตและสถานที่จัดจำหน่าย การจัดประกวด  
ผลผลิตของชาวบ้านและการช่วยเหลือให้เป็นสินค้า OTOP รวมทั้งมีการให้คำตอบแทนแก่ผู้สูงอายุ  
ที่สอนเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านให้แก่แก่นักเรียนประถมศึกษาวันละ 50 บาท

ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดการฝึกอบรมนั้นพบว่า ปัญหาด้านการจัดจำหน่าย ผลผลิตที่ได้จากผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะเป็นปัญหาหลัก เนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่มีจะคล้ายกับผลิตภัณฑ์ที่มีขายในท้องตลาดเป็นจำนวนมาก ไม่มีจุดเด่นเป็นของตนเอง ทำให้ขายไม่ค่อยได้ราคาและมีคู่แข่งจำนวนมาก เจาะตลาดไม่ได้ นอกจากนั้นยังมีปัญหาเรื่องงบประมาณที่จะสนับสนุนหลังจากจบการฝึกอบรมโดยเฉพาะช่วงปลายปีงบประมาณจะมีปัญหาในเรื่องนี้มากที่สุด ปัญหาอีกส่วนหนึ่งคือ เรื่องรายได้ที่ได้รับจากการนำเอาสิ่งที่ได้จากการฝึกอบรมไปประกอบอาชีพ เมื่อนำมาแบ่งกันในกลุ่ม แล้วพบว่ามีรายได้น้อยกว่าอาชีพเดิมที่ทำอยู่ จึงทำให้ผู้เข้ารับการอบรมอาชีพมีความท้อแท้ รวมทั้งปัญหาที่ผู้นำชุมชนไม่ค่อยให้ความสนใจในการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ชาวบ้านและไม่ค่อยได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร

### 5.1.3 การทดสอบสมมุติฐาน

การวิจัยนี้ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมุติฐานไว้ จำนวน 2 ข้อ คือ

#### 1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการฝึกอบรมในระดับมาก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการดำเนินการฝึกอบรม อยู่ในระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.73 (รายงานผลการวิจัย ตารางที่ 8 หน้า 35) ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อนี้

#### 2. ประชาชนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในการบริหารการฝึกของ อบต. และพึงพอใจในการฝึกในระดับมาก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในการบริหารการฝึกของ อบต. อยู่ในระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.96 (รายงานผลการวิจัย ตารางที่ 14 หน้า 38) ความพึงพอใจในการฝึก อยู่ในระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.88 (รายงานผลการวิจัย ตารางที่ 26 หน้า 44 – 45) ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อนี้

จากสมมุติฐานที่ตั้งไว้สามารถสรุปได้ว่ามีความสอดคล้อง ทั้ง 2 ข้อ

### 5.2 อภิปรายผล

การศึกษารื่องบพาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการฝึกอบรม ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อทราบถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการฝึกอบรม
2. เพื่อทราบถึงระดับของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอความต้องการด้านการฝึกอบรมให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล

3.เพื่อทราบถึงผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจของประชาชนที่เข้ารับการฝึกต่อการจัดการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบล

โดย ได้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่มคือ จากผู้บริหาร อบต.และประชาชนที่ผ่านการฝึกอาชีพสามารถอุปถัมภ์ผลได้ดังต่อไปนี้

#### 1 ด้านบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการฝึกอาชีพ

จากอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตาม พ.ร.บ. สถาปนาและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ที่ให้องค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเรื่อง ของการบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎรนั้น พบว่าบทบาทของ อบต.ในการส่งเสริมการฝึกอาชีพ ที่ได้ทำศึกษานั้น จะนำไปในลักษณะของการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน หรือ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน การประสานงานจะทำในลักษณะของการออกค่าใช้จ่ายร่วมกัน เช่น อบต. ออกค่าใช้จ่ายค่าวัสดุฝึก และศูนย์พัฒนาฝีมือออกค่าใช้จ่ายค่าวิทยากรฝึก โดยก่อนทำการฝึกในแต่ละครั้งทาง อบต.จะออกไปประชาสัมพันธ์ ในหมู่บ้านต่างๆ ให้เสนอความต้องการในการฝึกอาชีพว่าจะฝึกอาชีพอะไร ช่วงเวลาไหน และสถานที่ใด และทาง อบต. จะทำการฝึกตามความต้องการของประชาชน ซึ่งตรงกับข้อเสนอของ สุนทร สุนันท์ชัย ( 2519: 117) ที่ว่าผู้จัดทำจำเป็นต้องศึกษาความต้องการของแต่ละกลุ่ม แต่ละบุคคลให้แน่ใจว่าเขาต้องการอะไรและจัดให้เหมาะสมกับความต้องการของเขา รวมทั้งงานวิจัยของ สุนันท์ พงษ์วัฒนธรรม (2538: 84-87)เรื่องความพึงพอใจของผู้บริหาร วิทยากร นักศึกษา ที่มีต่อหลักสูตรการฝึกวิชาชีพพระยะสันสาขาช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ในเขตการศึกษา 6 พบว่าหลักสูตรการฝึกวิชาชีพพระยะสันมีความขึ้นหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน ซึ่งแนวทางการทำงานดังกล่าวตรงกับวัตถุประสงค์ของการถ่ายโอนภารกิจให้ท้องถิ่นที่ว่ารัฐ ต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐาน การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบต่อผู้ให้บริการให้มากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนภาคประชาสังคม และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมดำเนินงานและติดตามตรวจสอบ

หลังจากผู้เข้ารับการฝึกฝึกจบแล้วพบว่าทาง อบต. จะให้ความช่วยเหลือในเรื่องของทุนทั้งเงินให้เปล่าและเงินกู้ปลอดดอกเบี้ย ระยะผ่อนชำระนาน 5 ปี โดยประชาชนจะรวมกลุ่มกันตั้งแต่ 15 คนขึ้นไปมาขอความช่วยเหลือเรื่องทุนดังกล่าว นอกจากให้ความช่วยเหลือเรื่องทุนแล้ว ยังพบว่าทาง อบต.ยังให้ความช่วยเหลือในรูปแบบอื่นอีกเช่น เรื่องของผลผลิต การบรรจุหีบห่อ การประชาสัมพันธ์ สถานที่จำหน่าย และการจัดการแข่งขันผลิตภัณฑ์ชุมชน กระบวนการดังกล่าว

สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการปกครองท้องถิ่นของ วิญญู อังคนารักษ์ (2523: 11) ที่ว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเอง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนอง ความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้ดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลตรงกับความต้องการของประชาชน โดยเหตุที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเองและมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร

ดังนั้นพอสรุปเกี่ยวกับบทบาทของ อบต. กับการส่งเสริมการฝึกอาชีพว่า เป็นการจัดหลักสูตรและวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ตลอดจนถึงเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของคนในชุมชนนอกจากนี้แล้วต้องให้ความช่วยเหลือประชาชน หลังจากการฝึกด้วยเพื่อจะได้นำความรู้ไปเพิ่มรายได้ตนเองและครอบครัวอย่างแท้จริง

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างประชาชนที่ผ่านการฝึกอาชีพพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 48 ปี มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพรับจ้างทั่วไปและเข้าฝึกในสาขา การตัดเย็บเสื้อผ้า การทำขนม การประดิษฐ์ดอกไม้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา หมั่นกิจ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินความต้องการการฝึกอบรมด้านอาชีพนอกภาคเกษตรของชาวเขาเผ่าอาก้อบ้านคอยช้าง จังหวัดเชียงราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหญิงต้องการฝึกอบรมอาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ถนอมอาหาร เติรมสวดย การประดิษฐ์ไม้ดอกไม้ และเย็บปักประดิษฐ์

## 2.ด้านมีส่วนร่วมในการดำเนินการฝึกอาชีพของประชาชน

จากการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลจากผู้ผ่านการฝึกอาชีพพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการฝึกอาชีพอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากก่อนที่จะดำเนินการฝึกอาชีพนั้น ทาง อบต.ได้มีการประชาสัมพันธ์ ในหมู่บ้านและประชาชน เกิดการรวมกลุ่มในการเสนอความต้องการด้านการฝึกอาชีพตามความต้องการของกลุ่ม ให้กับ อบต. แล้วถึงจะมีการดำเนินการฝึกอบรม ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการฝึกอาชีพในระดับมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี เนื่องจากการที่ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานย่อมทำให้รู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งจะส่งผลให้กิจกรรมต่างๆประสบความสำเร็จได้ ดังที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2534: 86) ได้ให้แนวคิดว่าการเปิดโอกาสให้ชุมชน ได้มีความเข้าใจรับรู้และมีส่วนร่วมทำให้ตระหนักว่าตนเองเป็นเจ้าของ ถือว่าเป็นบทบาทอันสำคัญยิ่งในการร่วมมือต่างๆ ซึ่งบทบาทของชุมชนในการประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ คือร่วมศึกษาสภาพของปัญหาและความต้องการของประชาชน ร่วมทำแผนดำเนินการ ร่วมปฏิบัติตามแผนและโครงการ ร่วมประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มรว.อศิน ระ

พีพัฒน์ (2541: 49) ที่กล่าวว่า การเข้าร่วมกำหนดการพัฒนาชนบทของประชาชนนั้นประชาชนควรได้ร่วมคิดปัญหา จัดลำดับปัญหาและประเมินผลการพัฒนาด้วย

### 3.ด้านความพึงพอใจในการบริหารการฝึกของ อบต. ความพึงพอใจในการฝึกและผลสัมฤทธิ์ในการฝึก

จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจในการบริหารการฝึกอาชีพของ อบต. และความพึงพอใจในการฝึก พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพอใจในระดับมาก ส่วนผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการฝึกอาชีพ กลุ่มตัวอย่างมีความพอใจในระดับมาก ในเรื่องที่ยังฝึกอาชีพแล้วผู้เข้าอบรมมีความรู้ในเรื่องที่ฝึกและได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เช่น เอาไปประกอบอาชีพหรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือทำกินในครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ สุนันท์ พงษ์วัฒนธรรม (2538: 84-87) เรื่องความพึงพอใจของ ผู้บริหาร วิทยากร และนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน วิชาช่างตัดเสื้อสตรี ในเขตการศึกษา 6 พบว่า ผู้บริหาร วิทยากร และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาอาชีพ อยู่ในระดับมากน้อยตามลำดับดังนี้คือ ด้านการนำไปใช้ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล เป็นเพราะว่าหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน มีความยืดหยุ่นทั้งด้านเนื้อหาวิชาและระยะเวลาตามความต้องการของผู้เรียน ส่วนด้านการนำไปใช้นั้นผู้บริหาร วิทยากร และนักศึกษามีความพึงพอใจสูงสุด เป็นเพราะว่าสามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้ประโยชน์ได้ในลักษณะต่าง ๆ กันเช่น เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ แต่การลงพื้นที่สำรวจปัญหาในบางกลุ่มนั้นพบว่ามีปัญหาเรื่องของวัสดุ อุปกรณ์ ในการฝึกมีจำนวนน้อยเกินไปทำให้การฝึกทำไม่ได้เต็มที่ส่งผลทำให้ขาดความชำนาญทำให้ไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ตรงกับงานวิจัยของ สายสุรี จุติกุล (อ้างใน ดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ, 2543: 68) เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่า การจัดเตรียมวัสดุ - อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน ยังไม่พอกับผู้เรียน ซึ่งสื่อต่างๆถือว่าเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติรวมทั้งได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ดังนั้น ถ้าหากสื่อไม่เพียงพอก็อาจทำให้ผู้เรียนขาดการลงมือ ปฏิบัติ และขาดการสนใจในการเรียนรู้ได้ ซึ่งปัญหานี้ตรงกับงาน วิจัยของ ชำนาญ เวียนเลิศอนันต์ (อ้างใน ดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ, 2543: 68) ว่าสาเหตุอันหนึ่งที่ทำให้ นักศึกษาผู้ใหญ่สายช่างอุตสาหกรรมของศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่นออกกลางคันเนื่องจากเครื่องมือและอุปกรณ์มีน้อยไม่พอสำหรับการเรียนการสอน หลังจากการฝึกอบรมแล้วจะพบว่า ผู้เข้ารับการศึกษาได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพ ร้อยละ 45.5 รายได้ประมาณ 1,000 บาทต่อเดือนโดยลักษณะการทำงานจะมีการรวมกลุ่มกันทำ จะเป็นการทำเป็นอาชีพเสริมมากกว่าอาชีพ

หลัก และจะทํากันเฉพาะที่มีการสั่งของเข้ามาเท่านั้น และกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 48.5 ของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพ เนื่องจากมีอาชีพอยู่แล้ว และอาชีพที่ทำอยู่สร้างรายได้ได้มากกว่า แต่ส่วนมาก จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ประชาชนที่ฝึกเกี่ยวกับอาหาร - ขนมจะนำไปทำกินในครอบครัว กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าก็นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งตรงกับแนวคิดของ สุนทร สุนันท์ชัย, 2529: 121 – 122 ) ที่ว่าการฝึกอาชีพมีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1.ฝึกวิชาชีพเพื่อให้มีงานทำ 2. ฝึกวิชาชีพเพื่อให้ประกอบอาชีพได้ด้วยตนเอง 3. ฝึกวิชาชีพเพื่อนำไปปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง

ดังนั้นทั้งหมดจึงสรุปได้ว่า การจัดการฝึกอาชีพโดย อบต. ทั้งในด้านการจัดหลักสูตรและวิธีการดำเนินการ จำเป็นอย่างยิ่งต้องยึดตามความต้องการของประชาชนโดยสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งกระทำโดยเริ่มจากการสำรวจปัญหาและความต้องการแล้วนำมาจัดเป็นแผนและโครงการ ทำหลักสูตรโครงการสอน ควรคำนึงถึงความพร้อมของสื่อ วัสดุ - อุปกรณ์ในการฝึกที่จำเป็นต่อการฝึกและต้องมีการประเมินผลอย่างจริงจังและที่สำคัญต้องให้ความช่วยเหลือหลังการฝึกเพื่อจะเกิดการนำความรู้ที่รับการฝึกไปใช้ในการประกอบอาชีพและใช้ประโยชน์สูงสุด

### 5.3 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. บทบาทของ อบต. ที่ควรจะทำเพิ่มเติมจากสิ่งที่ทำอยู่ในปัจจุบัน คือ ควรเน้นในเรื่องของการช่วยเหลือหลังจากมีการฝึกอาชีพให้ผู้เข้าฝึกอาชีพให้มากขึ้น รวมทั้งสนับสนุนให้มีการนำเอาความรู้ที่ได้รับมาประกอบเป็นอาชีพเสริมให้เป็นรูปธรรม ทำให้มีรายได้ที่แน่นอนจนเกิดเป็นอาชีพหลัก เพราะถ้าขาดการสนับสนุนให้เป็นรูปธรรมและไม่ทำให้ผู้เข้าฝึกอาชีพมองเห็นความสำเร็จที่จะได้รับก็จะทำให้ผู้เข้าฝึกอาชีพไม่เห็นความประโยชน์และความสำคัญ ไม่อยากจะเอาความรู้ที่ได้รับนำไปใช้ในการสร้างรายได้ ผลลัพธ์ที่ได้ก็จะได้แค่นำไปใช้ในครัวเรือนเท่านั้น

2. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เช่น เรื่องทุนที่ใช้ในการฝึกอาชีพ หรือ ไม่ได้คอยรับความร่วมมือจากผู้นำชุมชนนั้น ปัญหาในเรื่องทุน ควรจะมีการวางแผนการจัดฝึกอาชีพว่าในปีหนึ่งจะจัดกี่ครั้ง และควรจะจัดเรื่องใด โดยการทำประชาคมล่วงหน้าแล้วนำมาวางแผนในการจัดรวมทั้งทำการประเมินผลการจัดในทุกครั้ง แล้วนำมาใช้เพื่อวางแผนปรับปรุงการจัดอบรมในครั้งต่อไป ปัญหาในเรื่องไม่คอยได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชน ควรจะนำผู้นำชุมชนไปดูงานที่ประสบความสำเร็จ รวมทั้งประสานความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้นำชุมชนกับ อบต. โดยพยายามชี้ให้เห็นประโยชน์และความสำคัญของโครงการอบรม

3. การฝึกอบรม อปต. จัดอบรมหลักสูตรเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะนำมาใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป เนื่องจากหลักสูตรบางหลักสูตรเมื่อฝึกอบรมแล้วพบว่า ผู้เข้าฝึกอบรมยังไม่มี ความเชี่ยวชาญพอที่จะนำไปประกอบอาชีพ จึงควรจัดหลักสูตรต่อเนื่องเพื่อเพิ่มเติมความรู้ นอกจากนั้นพบว่าบางหลักสูตร เช่น การเย็บผ้า เย็บจักรอุตสาหกรรมหรือทำขนม ระยะเวลาในการฝึกอบรมยังน้อยเกินไป จึงควรพิจารณายืดระยะเวลาในการจัดอบรมให้นานขึ้น เมื่อจัดอบรมในครั้งต่อไป ในส่วนของวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกควรจัดให้มีเพียงพอกับจำนวนของผู้เข้าฝึกอบรม เนื่องจากเมื่ออุปกรณ์มีไม่มาก ทำให้ผู้เข้าฝึกอบรมต้องรอคิว หรืออาจจะไม่ได้ปฏิบัติได้อย่างเต็มที่ ทำให้ขาดทักษะที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพหลังจากผ่านการฝึก อปต. ควรจะมีหลักสูตรหลากหลายที่จะให้ประชาชนเลือกที่จะฝึกตามความสนใจ

4. ในหลักสูตรที่ต่อเนื่องจากหลักสูตรการฝึกอบรมขั้นพื้นฐานควรจะเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการที่แตกต่างจากท้องตลาดในทั่วไป เพื่อจะสร้างให้เป็นจุดแข็งสามารถที่จะขายแข่งขันกับคู่แข่งรายอื่นในท้องตลาดได้ รวมทั้งการสอนการคิดต้นทุนหรือการทำบัญชีเสริมเข้าไป ในหลักสูตรจะดียิ่งขึ้น เช่น การทำขนมเบเกอรี่ ควรจะเน้นในเรื่องสอนให้ผู้เข้าอบรมหัดประยุกต์สูตรทำขนม เพื่อที่จะสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ที่ขายในตลาด และสอนวิธีของการประยุกต์ว่าถ้าผลิตภัณฑ์ใกล้หมดอายุ ควรจะนำไปประยุกต์เป็นขนมชนิดอื่นๆ ได้ เพื่อลดต้นทุน และลดการสูญเสียของ เป็นต้น

5. ด้านการจัดหาทุน อปต. ควรทำการจัดหาทุนสำหรับนำมาประกอบเป็นอาชีพ หลังจากผ่านการฝึกอบรมแล้ว และควรที่จะจัดหาทุนให้กับผู้ผ่านการฝึกอบรมไม่เพียงแต่การจัดทำเป็นกลุ่มตั้งแต่ 15 คนขึ้นไปเท่านั้นที่จะมีสิทธิของทุนได้ อาจจะจัดทุนให้ในลักษณะรายบุคคล และสิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่ง คือ ควรจะมีเจ้าหน้าที่ของอปต. ที่ทำหน้าที่ติดตามและส่งเสริมในการนำเอาความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมาใช้ให้เกิดเป็นอาชีพเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพ พาไปดูงานของกลุ่มอื่นที่ประสบผลสำเร็จหรือจัดให้มีการแข่งขันในกลุ่มอาชีพเดียวกันในต่างอปต. เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะและผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งๆ ขึ้นเพื่อเป็นสินค้า OTOP และ สร้างให้กลายเป็นอาชีพหลักไปในที่สุด

6. การตลาดของผลิตภัณฑ์เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่จะมองข้ามไปไม่ได้ ในผลการวิจัยจะพบว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมเกินกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ผ่านการฝึกอบรมทั้งหมดยังมีความลังเลใจที่จะใช้ความรู้ที่ได้รับมาลงมือทำเป็นอาชีพเสริม เพราะกังวลว่าความรู้ยังไม่เพียงพอ หรือไม่มีทุน หรือรายได้ยังน้อยกว่าอาชีพหลัก หรือ ยังไม่สามารถขายสินค้าหรือบริการให้มากขึ้น ดังนั้นอปต. ควรหาแหล่งที่จะนำสินค้าที่ทำมาขาย หรือสนับสนุนทางด้านการตลาดให้เพื่อให้ยอดขายจะมีเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ในส่วนของผู้ผลิตหรือบริการของกลุ่มอาชีพ เพื่อเพิ่มจำนวน

ของลูกค้าที่จะเข้ามาซื้อหรือใช้บริการให้มากขึ้น ทำให้เกิดรายได้ที่สม่ำเสมอ และเกิดความเชื่อมั่นว่า จะสามารถพัฒนาทักษะของตนเองเป็นอาชีพเสริมและพัฒนาต่อเนื่องจนเกิดเป็นอาชีพหลักได้

7. รูปแบบการฝึกของ อบต.ที่ร่วมกับหน่วยงานราชการอื่นที่รับผิดชอบด้านการฝึก อาชีพจะเห็นว่าสาขาอาชีพต่างๆที่ฝึกกันนั้นไม่มีความแตกต่างกันเลย และเป็นสาขาอาชีพที่ผู้เข้ารับ การฝึกนำไปประกอบอาชีพที่เป็นรูปธรรมได้มีจำนวนน้อยมากเพราะมันมีอยู่มากแล้ว ประโยชน์ที่ ได้รับนั้นเพียงแค่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันในบางครั้งเท่านั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า อบต. ควรเป็นผู้ริเริ่ม ในการคิดค้นงานด้านอาชีพใหม่ๆที่แตกต่างจากหน่วยงานราชการอื่นทำและควรมีอยู่น้อย หรือ ไม่มี อยู่เลยในท้องถิ่น ซึ่งงานอาชีพดังกล่าวอาจจะเป็นผลผลิตที่มีต้นทุนเรื่องวัตถุดิบที่มีอยู่แล้วใน ท้องถิ่นนั้นๆ

#### งานวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนรวมถึงโอกาสใน การนำความรู้ไปประกอบอาชีพหลังการฝึก